

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2018. gada 9. augustā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 108/2018), kuru iesnieguši divdesmit Saeimas deputāti: Ivars Zariņš, Jeļena Lazareva, Jānis Tutins, Andris Morozovs, Vitālijs Orlovs, Boriss Cilevičs, Jānis Urbanovičs, Sergejs Potapkins, Ivans Ribakovs, Raimonds Rubiks, Aleksandrs Jakimovs, Ivans Klementjevs, Sergejs Mirskis, Igors Zujevs, Romans Miloslavskis, Sergejs Dolgopolovs, Artūrs Rubiks, Jānis Ādamsons, Mihails Zemļinskis un Andrejs Klementjevs (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumu Nr. 221 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” (turpmāk – Noteikumi Nr. 221) 8. pielikuma 2. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 64. un 105. pantam, Enerģētikas likuma 3. panta 1. punktam un Elektroenerģijas tirgus likuma 2. panta 2. punktam;

1.2. atzīt Noteikumu Nr. 221 91., 92., 98. un 99. punktu par neatbilstošu Satversmes 1., 64. un 105. pantam, kā arī Elektroenerģijas tirgus likuma 28. panta trešajai daļai;

1.3. atzīt Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr. 262 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamās energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību” (turpmāk – Noteikumi Nr. 262) 63.⁸ punkta pēdējo teikumu un 10. pielikuma 2. punktu par neatbilstošu Satversmes 1., 64. un 105. pantam, Enerģētikas likuma 3. panta 1. punktam un Elektroenerģijas tirgus likuma 2. panta 2. punktam;

1.4. atzīt Noteikumu Nr. 262 106., 107., 113. un 114. punktu par neatbilstošu Satversmes 1., 64. un 105. pantam, kā arī Elektroenerģijas tirgus likuma 30. panta 1.¹ daļai.

2. Noteikumu Nr. 221 91. punkts paredz, ka to 28.² punktu piemēro ar 2019. gada 1. jūniju. Savukārt Noteikumu Nr. 221 92. punkts paredz, ka to 29.4. apakšpunktu piemēro ar 2019. gada 1. jūliju.

Noteikumu Nr. 221 98. punkts nosaka: “Komersanti, kuri līdz 2019. gada 1. jūnijam ir uzsākuši koģenerācijas elektrostacijā koģenerācijā saražotās elektroenerģijas pārdošanu obligātā iepirkuma ietvaros, līdz 2019. gada 1. jūnijam iesniedz sistēmas operatoram, tirgotājam un ministrijai šo noteikumu 28.¹ punktā minēto principiālo elektriskā pieslēguma shēmu.”

Šo noteikumu 99. punkts paredz, ka gadījumā, ja komersanti nav izpildījuši šo noteikumu 98. punktā minētās prasības, tirgotājs ar 2019. gada 1. jūliju pārtrauc koģenerācijā saražotās elektroenerģijas iepirkumu obligātā iepirkuma ietvaros. Tirgotājs atsāk koģenerācijā saražotās elektroenerģijas iepirkumu obligātā iepirkuma ietvaros ar nākamā pilnā kalendāra mēneša pirmo datumu pēc šo noteikumu 28.¹ punktā minētās principiālās elektriskā pieslēguma shēmas iesniegšanas sistēmas operatoram, tirgotājam un ministrijai.

Savukārt šo noteikumu 8. pielikuma 2. punkts paredz koģenerācijas elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normas aprēķina formulu.

Noteikumu Nr. 262 63.⁸ punkta pēdējā teikumā noteikts, ka par atbalsta perioda sākumu ir uzskatāms brīdis, kad ražotājs sācis izmantot tiesības, kas piešķirtas saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 29. pantu.

Noteikumu Nr. 262 106. punkts noteic, ka to 56.³ punktu piemēro ar 2019. gada 1. jūniju, bet Noteikumu Nr. 262 107. punkts paredz, ka to 56.¹ un 57.¹ punktu piemēro ar 2019. gada 1. jūliju.

Savukārt Noteikumu Nr. 262 113. punkts nosaka: “Komersanti, kuri līdz 2019. gada 1. jūnijam ir uzsākuši no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas pārdošanu obligātā iepirkuma ietvaros, līdz 2019. gada 1. jūnijam

iesniedz sistēmas operatoram, publiskajam tirgotājam un ministrijai šo noteikumu 56.² punktā minēto principiālo pieslēguma shēmu.”

Šo noteikumu 114. punkts paredz, ka gadījumā, ja komersanti nav izpildījuši šo noteikumu 113. punktā minētās prasības, publiskais tirgotājs ar 2019. gada 1. jūliju pārtrauc no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas iepirkumu obligātā iepirkuma ietvaros. Publiskais tirgotājs atsāk saražotās elektroenerģijas iepirkumu obligātā iepirkuma ietvaros ar nākamā pilnā kalendāra mēneša pirmo datumu pēc šo noteikumu 56.² punktā minētās principiālās pieslēguma shēmas iesniegšanas sistēmas operatoram, publiskajam tirgotājam un ministrijai.

Savukārt Noteikumu Nr. 262 10. pielikuma 2. punkts paredz elektrostacijas kopējo kapitālieguldījumu iekšējās peļņas normu aprēķina formulu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc

būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību Satversmei un likumiem.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkts noteic, ka Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu. Lai izvērtētu, vai pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu, jānoskaidro, vai: 1) prasījums formāli ir izspriests; 2) prasījums ir mainījies pēc būtības; 3) pastāv būtiski jauni apstākļi, kuru dēļ prasījumu nevarētu uzskatīt par jau izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 10.1.–10.5. punktu*).

Satversmes tiesa 2015. gada 14. oktobrī ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2015-05-03 “Par Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr. 262 “Noteikumi par

elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību” 100. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. pantam”. Satversmes tiesa atzina Noteikumu Nr. 262 100. punktu (redakcijā, kādā tas bija spēkā līdz 2015. gada 23. decembrim) par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 64. pantam.

Lietā tika vērtēta Noteikumu Nr. 262 100. punkta, kas noteica, ka no 2011. gada 26. maija līdz 2016. gada 1. janvārim ministrija neorganizē konkursus par tiesību iegūšanu pārdot biomasas, biogāzes, saules vai vēja elektrostacijās saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, un ražotājs nevar kvalificēties elektroenerģijas pārdošanai obligātā iepirkuma ietvaros un tiesību iegūšanai saņemt garantētu maksu par uzstādīto elektrisko jaudu, atbilstība Satversmes 64. pantam. Savukārt Pieteikuma iesniedzējs apstrīd citu Noteikumu Nr. 262 normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām.

Līdz ar to izskatāmajā pieteikumā ietvertu prasījumu izvērtēt vairāku Noteikumu Nr. 262 normu atbilstību Satversmes 64. pantam nevar uzskatīt par izspriestu Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkta izpratnē.

6. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 3. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu ir ne mazāk kā divdesmit Saeimas deputātiem. Pieteikumu ir parakstījuši divdesmit 12. Saeimas deputāti.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesas praksē ir atzīts, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

No pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka Noteikumu Nr. 221, 91., 92., 98. un 99. punkts, 8. pielikuma 2. punkts un Noteikumu Nr. 262 63.⁸ punkta pēdējais teikums, 106., 107., 113. un 114. punkts, 10. pielikuma 2. punkts (turpmāk arī – apstrīdētās normas) regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un to konstitucionalitātes izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikumam ir jāatbilst arī pārējām tam Satversmes tiesas likuma 18. pantā noteiktajām prasībām.

Pieteikumā ir norādīts pieteikuma iesniedzējs, institūcija, kas izdevusi apstrīdētās normas, un prasījums Satversmes tiesai. Pieteikuma iesniedzējs ir sniedzis lietas faktisko apstākļu izklāstu, kā arī juridisko pamatojumu par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 64. pantam.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta prasībām.

9. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda tā juridiskais pamatojums. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota katras konkrētās apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

9.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 1. pantam. Pieteikuma iesniedzējs vispārīgi norāda, ka tās ir pretrunā samērīguma principam, likuma prioritātes principam un tiesiskās paļāvības principam. Tomēr pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, ka apstrīdētās normas neatbilstu šiem Satversmes 1. panta tvērumā ietilpstošajiem no demokrātiskas tiesiskas valsts pamatnormas atvasinātajiem vispārējiem tiesību principiem.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 105. pantam, jo nesamērīgi ierobežo personas īpašuma tiesības un nenosaka līdzsvarotu šo tiesību aizsardzību.

Lai noskaidrotu, vai ar apstrīdētajām normām noteiktais īpašuma tiesību ierobežojums ir attaisnojams, Satversmes tiesai ir jāizvērtē: 1) vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu; 2) vai ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2002. gada 20. maija sprieduma lietā Nr. 2002-01-03 secinājumu daļu*). Savukārt, izvērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, ir jānoskaidro: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt

leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 23. punktu*).

Pieteikumā nav ietverts juridiskais pamatojums tam, vai pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis, kā arī tam, vai pamattiesību ierobežojums ir samērīgs, proti, vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi, vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, kā arī, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9.3. Pieteikuma iesniedzējs lūdz atzīt apstrīdētas normas par neatbilstošām arī vairākām Enerģētikas likuma un Elektroenerģijas tirgus likuma normām.

Tomēr atsevišķs juridiskais pamatojums iespējamai apstrīdēto normu neatbilstībai šīm likumu normām pieteikumā nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums arī šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumu Nr. 221 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” 91., 92., 98. un 99. punkta, 8. pielikuma 2. punkta un Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr. 262 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamus energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību” 63.⁸ punkta pēdējā teikuma, 106., 107., 113. un 114. punkta, 10. pielikuma 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. pantam” pēc pieteikuma (pieteikums Nr. 108/2018), kuru iesnieguši divdesmit Saeimas deputāti.

2. Atteikties ierosināt lietu par Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumu Nr. 221 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot

elektroenerģiju koģenerācijā” 8. pielikuma 2. punkta un Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr. 262 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību” 63.⁸ punkta pēdējā teikuma un 10. pielikuma 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam, kā arī Enerģētikas likuma 3. panta 1. punktam un Elektroenerģijas tirgus likuma 2. panta 2. punktam.

3. Atteikties ierosināt lietu par Ministru kabineta 2009. gada 10. marta noteikumu Nr. 221 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” 91., 92., 98. un 99. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam, kā arī Elektroenerģijas tirgus likuma 28. panta trešajai daļai.

4. Atteikties ierosināt lietu par Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr. 262 “Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamos energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību” 106., 107., 113. un 114. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 105. pantam, kā arī Elektroenerģijas tirgus likuma 30. panta 1.¹ daļai.

5. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdētos aktus, – Ministru kabinetam – **līdz 2018. gada 9. oktobrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele